

Estratègies de zonificació escolar per a l'equitat educativa: límits i possibilitats

Docent/s: **Xavier Bonal**
Edició: **2024**

Objectius de la sessió

1. Què és la zonificació escolar i per a què serveix.
2. Conèixer el marc normatiu de la zonificació escolar
3. Identificar els possibles models de zonificació.
4. Relacionar característiques de l'estructura territorial amb models de zonificació
5. Identificar les variables clau a considerar en el disseny de la zonificació escolar
6. Relacionar la zonificació escolar amb altres polítiques de planificació per l'equitat.

Què és la zonificació i per a què serveix?

- Instrument de política educativa per a afavorir l'escolarització de proximitat
- Instrument de política educativa per a millorar l'equitat educativa

El marc normatiu

- Art. 86.1. Ley 2/2006, de 3 de mayo, de Educación

Las Administraciones educativas garantizarán la igualdad en la aplicación de las normas de admisión, lo que incluye **el establecimiento de las mismas áreas de escolarización o influencia para los centros públicos y privados concertados, de un mismo municipio o ámbito territorial**, en función de las enseñanzas que imparten y de los puestos escolares autorizados. Las áreas de influencia se determinarán, oídas las administraciones locales, de modo que permitan garantizar la aplicación efectiva de los criterios prioritarios de proximidad al domicilio y cubran en lo posible una población socialmente heterogénea.

Article no modificat en la LOMLOE, però té més força en la mesura que s'explicita l'objectiu de la reducció de la segregació escolar.

El marc normatiu

Decret 11/2021, de 16 de febrer, de la programació de l'oferta educativa i del procediment d'admissió en els centres del Servei d'Educació de Catalunya.

Article 4

Definició i abast de les zones educatives

1. Les zones educatives són les unitats de referència per a:

- a) La programació de l'oferta educativa.*
- b) La gestió de l'admissió de l'alumnat.*
- c) L'aplicació de les mesures específiques per a l'equitat escolar, la inclusió escolar i la cohesió social.*
- d) L'establiment de les adscripcions entre centres.*
- e) La determinació de la reserva de llocs escolars per a l'alumnat amb necessitats educatives específiques.*
- f) L'aplicació del criteri de prioritat de la proximitat del domicili o del lloc de treball al centre educatiu en el procés d'admissió.*

2. Tots els centres del Servei d'Educació de Catalunya i tots els municipis han de formar part d'una zona educativa.

3. Les zones educatives poden ser d'abast:

- a) Inframunicipal, quan el municipi es divideix en diferents zones;*
- b) Municipal, quan la zona coincideix amb el terme municipal;*
- c) Intermunicipal, quan estan integrades per parts de diferents municipis; o*
- d) Supramunicipal, quan estan integrades per diferents municipis.*

El marc normatiu

4. Les zones educatives s'han de delimitar d'acord amb els criteris següents:

- a) **La garantia d'heterogeneïtat en la composició social de la zona**, que cobreixi en la mesura del possible una població socialment heterogènia.
- b) **La suficiència de l'oferta de llocs escolars** per atendre les necessitats d'escolarització.
- c) La distribució geogràfica dels centres que imparteixen cada ensenyament, de manera que les zones educatives promoguin una escolarització de proximitat.
- d) L'equilibri entre la composició social de la zona i la dels centres que la integraran.
- e) **L'impacte de la zonificació en l'escolarització equilibrada** de l'alumnat en els centres que integraran la zona educativa.
- f) **La garantia de pluralitat educativa vetllant perquè les zones incloguin oferta pública i privada si existeixen ambdues titularitats a la zona.**

5. Les zones educatives són les mateixes per als centres públics i per als centres privats concertats i inclouen centres de titularitat pública i de titularitat privada, llevat que per afavorir l'escolarització equilibrada es motivi una composició diferent.

6. Les zones educatives poden ser diferents per als centres d'educació infantil i primària i per als d'educació secundària obligatòria, sempre que es garanteixi la continuïtat dels itineraris educatius en relació amb les adscripcions entre els centres d'educació infantil i primària i els de secundària obligatòria. Les zones educatives de secundària han d'incloure els municipis que no tinguin centres d'educació secundària obligatòria.

El marc normatiu

Article 5

Establiment de les zones educatives

1. *Correspon al director o directora dels serveis territorials o a la persona titular de la direcció general competent, en el cas que la zona educativa abasti centres de més d'un servei territorial, establir la zona educativa, a proposta de les taules locals de planificació educativa.*

2. ***Quan la zona educativa inclou més d'un centre educatiu s'ha de motivar amb un informe sobre l'impacte en l'escolarització equilibrada de l'alumnat en relació amb els diferents models possibles de zonificació, elaborat per la inspecció educativa.***

3. *La zona educativa **es pot modificar** quan es justifiqui d'acord amb:*

a) *L'informe sobre l'impacte en l'escolarització equilibrada de l'alumnat en relació amb els diferents models possibles de zonificació de la inspecció educativa.*

b) *La modificació dels llocs escolars o dels ensenyaments autoritzats sufragats amb fons públics.*

Models de zonificació

- **Zona única.** En aquest model tots els infants empadronats al municipi disposen dels mateixos punts pel que fa al criteri de proximitat. La majoria de municipis que opten per aquest model de zonificació son de mida petita. Tot i que aquest model permet ampliar les opcions de tria disponibles de les famílies, dificulta de manera significativa les possibilitats de la planificació educativa per aconseguir una distribució equilibrada del municipi.

Exemples: Mataró, Igualada, Malgrat de Mar, Granollers, St. Joan Despí, St. Just Desvern, Vic, Roses, Figueres

Espais i equipaments municipals cedits a les escoles i instituts de Mataró

Add comments
Create thread
Edit page

- » Institut Escola Mar Mediterrània
- » Centre Cívic Espai Gatassa
- » Plaça dels Quatre Camins
- » Pista Poliesportiva Coberta Municipal de Cerdanyola

- » Escola Josep Montserrat
- » Gimnàs del Centre Cívic Espai Gatassa

- » Escola El Turó
- » Institut Josep Puig i Cadafalch
- » Poliesportiu Municipal del carrer d'Euskadi

- » Escola Cirera
- » Pista Poliesportiva Municipal de Cirera

- » Institut Alexandre Satorras
- » GEM
- » Camp Municipal de futbol A7 de Cirera Francisco Melero Navarro

- » Poliesportiu Municipal Teresa Maria Roca i Vallmajor

- » Escola Mare de Déu de Lourdes
- » Parc Central

- » Institut Les Cinc Sènies
- » Pista Poliesportiva Municipal de Rocafonda

- » Institut Thos i Codina
- » Parc Central

- » Escola Germanes Bertomeu
- » Camp Municipal de Futbol de Rocafonda

- » Escola d'Adults Alarona
- » Sala de reunions de la Direcció d'Esports

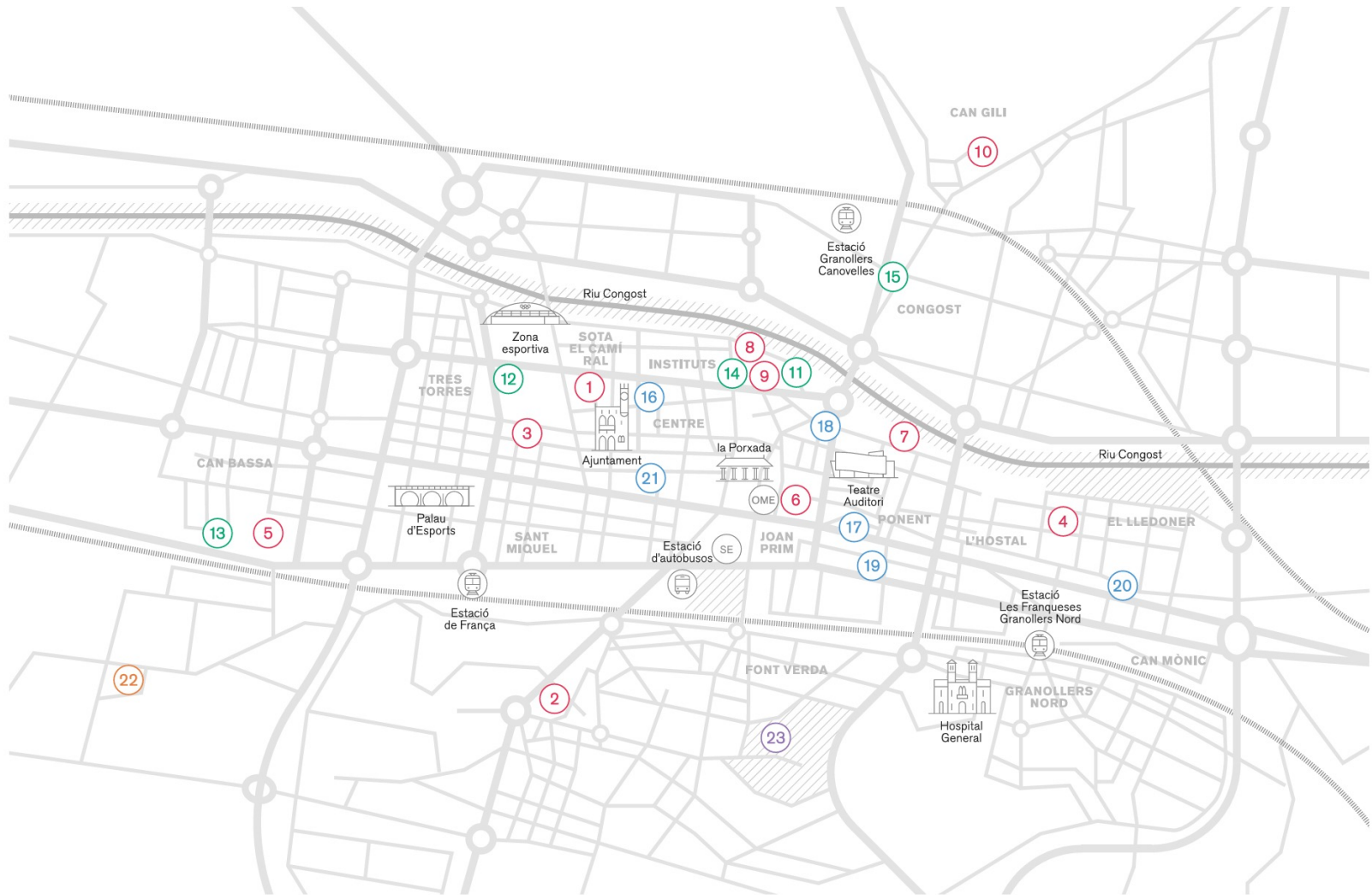
- » Escola Pia Santa Anna
- » Camp Municipal d'Esports del Centenari
- » Pati de Can Marchal
- » Plaça del Cafè de Mar

- » Escola Sagrat Cor
- » Plaça del Forn del Vidre

- » Escola Montserrat Solà
- » Plaça dels Alocs
- » Parc de La llibertat

8/octubre/2020

Granollers

Models de zonificació

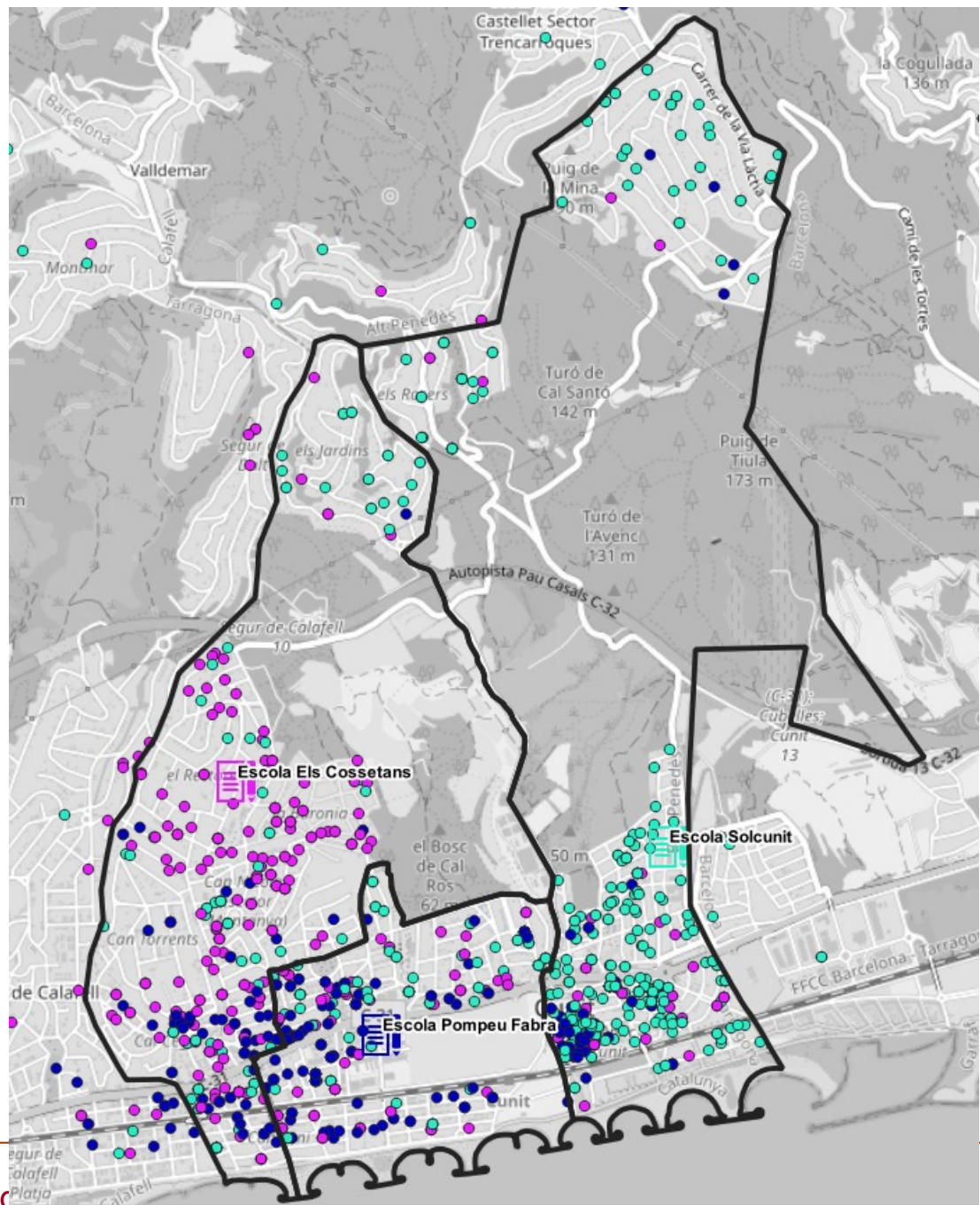
- **Àrea-escola.** En aquest cas s'assigna una àrea d'influència a cada escola, freqüent en aquells municipis de mida mitjana. Aquest model de zonificació facilita la planificació de l'oferta escolar, acotant la demanda potencial i l'oferta de places de cada àrea del municipi. Pot ser adequat per a municipis amb baixa segregació residencial, però inadequat en municipis amb elevada fragmentació territorial.

Exemples: Cunit, Corbera de Llobregat, Castelló d'Empúries

Cunit: Zones d'educació infantil i primària

Residència dels alumnes segons centre d'escolarització, educació infantil i primària, curs 2022-23.

Models de zonificació

- **Zones múltiples.** Aquest model, habitualment utilitzat en municipis de major grandària, consisteix en la delimitació de diferents zones dins del municipi que agrupen a un conjunt d'escoles. Tots els infants empadronats en una zona tenen els mateixos punts de proximitat en totes aquelles escoles que es troben dins de la zona.

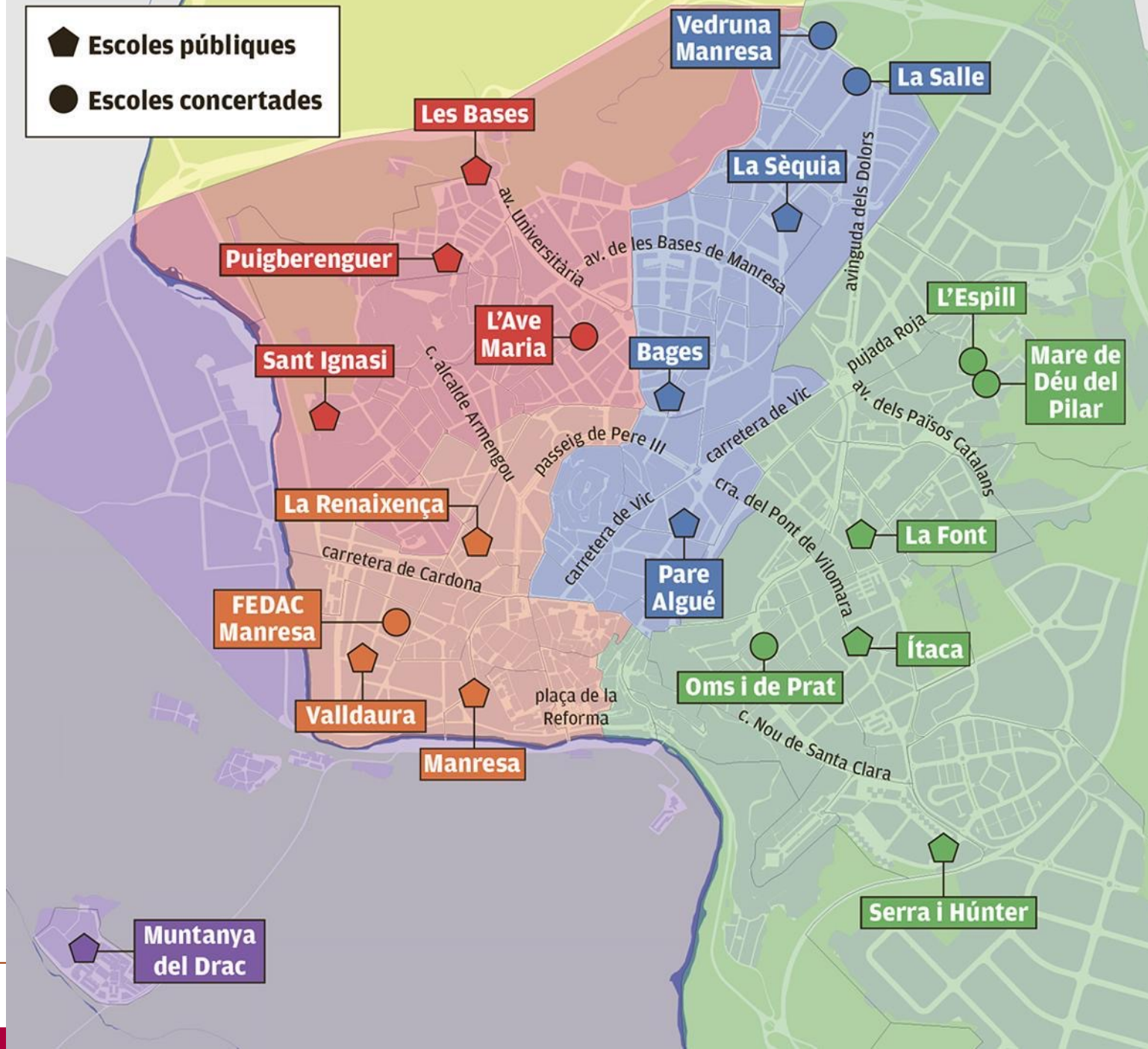
Exemple: Manresa, Badalona, Sant Boi de Llobregat, Sant Cugat, etc. (majoria de municipis, especialment grans)

Escoles públiques

Escoles concertades

- Escoles bressol municipals (EBM)
- Llaris d'infants Generalitat de Catalunya (LLI)
- Escoles públiques (E)
- Instituts escola públics (IE)
- Instituts públics (I)
- Centres d'educació especial (CEE)
- Centres privats concertats (CC)
- Ensenyaments postobligatoris
- Altres ensenyaments
- Escoles d'adults (EA)
- Estudis universitaris

00 NOM DEL CENTRE

El nombre correspon al número de la fitxa del centre que trobareu a la Guia d'informació educativa de Badalona

Zones d'influència d'infant i primària

Zones d'influència de secundària obligatòria

Taula 25. Models de zonificació escolar als municipis més grans de 5.000 habitants (2022/2023)

	Municipis de més de 5.000 habitants		Municipis de més de 20.000 habitants		Municipis de més de 50.000 habitants	
	Primària	Secundària	Primària	Secundària	Primària	Secundària
Zona única	147	117	38	44	7	10
Zona escola	12	1	2	0	0	0
Zona única - zona escola	18	69	0	0	0	0
Zonificació de diverses zones	35	23	27	23	16	13
Total	212	210	67	67	23	23
	Primària	Secundària	Primària	Secundària	Primària	Secundària
Zona única	69,3	55,7	56,7	65,7	30,4	43,5
Zona escola	5,7	0,5	3,0	0,0	0,0	0,0
Zona única - zona escola	8,5	32,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Zonificació de diverses zones	16,5	11,0	40,3	34,3	69,6	56,5
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Font: elaboració a partir de dades de les administracions locals i del Departament d'Educació.

Taula 24. Dades sobre la zonificació escolar als municipis més grans de 5.000 habitants (2022)

	S'han modificat les zones educatives arran de l'aprovació del Decret 11/2021?	%	S'han elaborat informes sobre l'impacte del model de zonificació?	%
Sí	7	5,4	12	9,2
No	120	92,3	118	90,8
En procés	3	2,3	-	-
Total	130	100,0	130	100,0

Font: enquesta del Síndic de Greuges als municipis de més de 5.000 habitants sobre el desplegament del Decret 11/2021. Resposta de 31 de desembre del 2022.

Informació per a planificar la zonificació

- 1) Informació de les característiques del territori
- 2) Informació de les característiques de l'oferta educativa

Informació per a planificar la zonificació

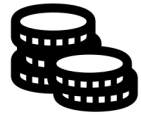
**Característiques socioeconòmiques
dels territoris**

**L'oferta escolar i les seves
característiques**

**Dades de planificació i gestió de
l'escolarització**

**Comportament de
la demanda**

Característiques socioeconòmiques

Nivell de renda

Nivell d'instrucció

Procedència

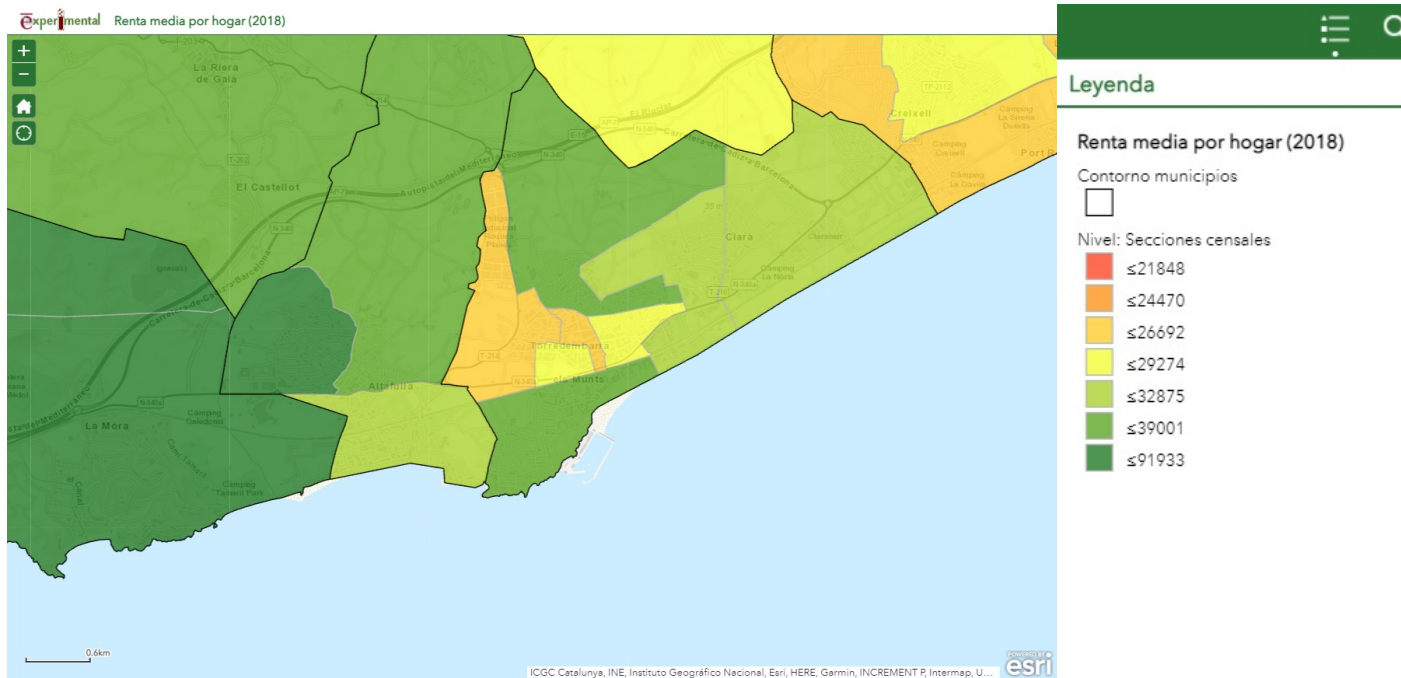

Nacionalitat

Característiques socioeconòmiques

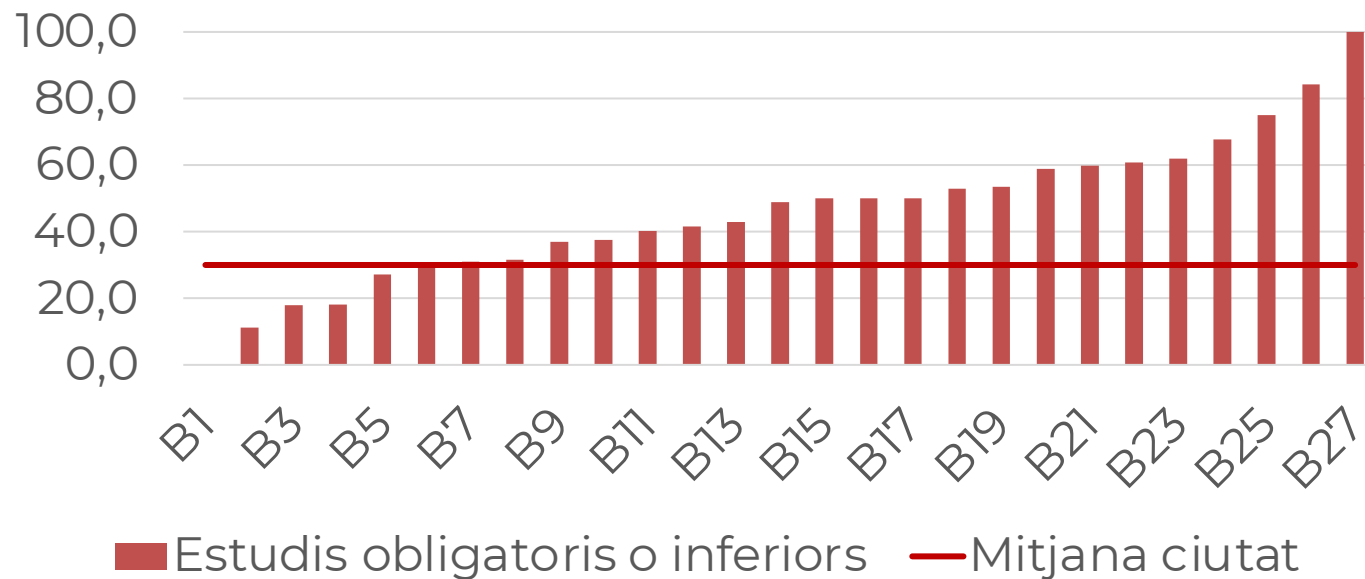
Renda Mitjana per llar per secció censal

Característiques socioeconòmiques

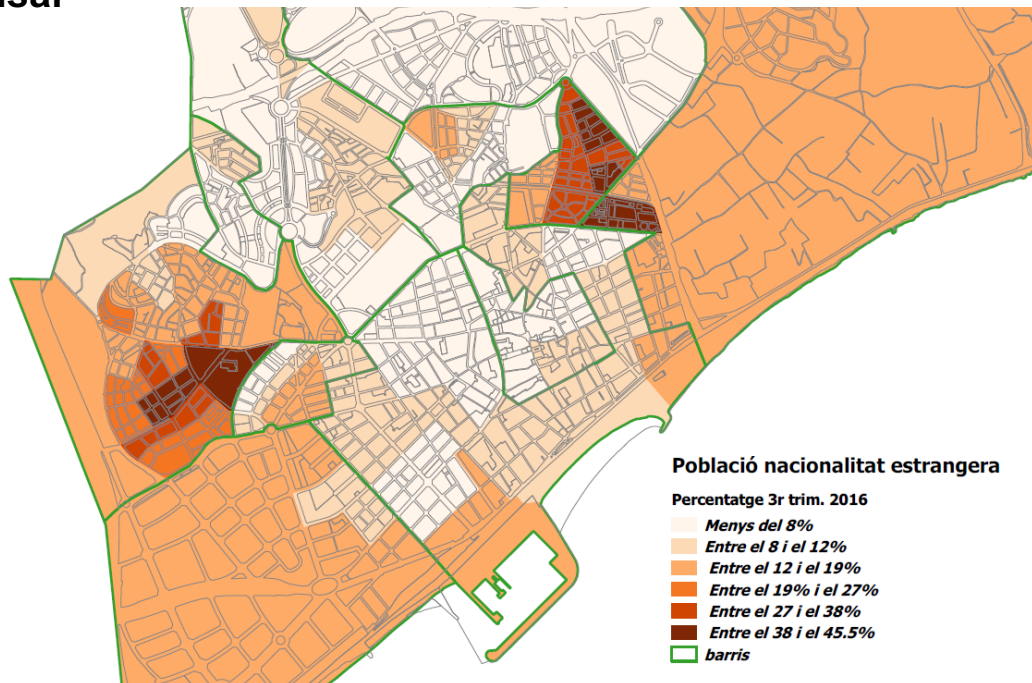
Percentatge residents amb estudis obligatoris per barris

Característiques socioeconòmiques

Percentatge residents nacionalitat estrangera per secció censal

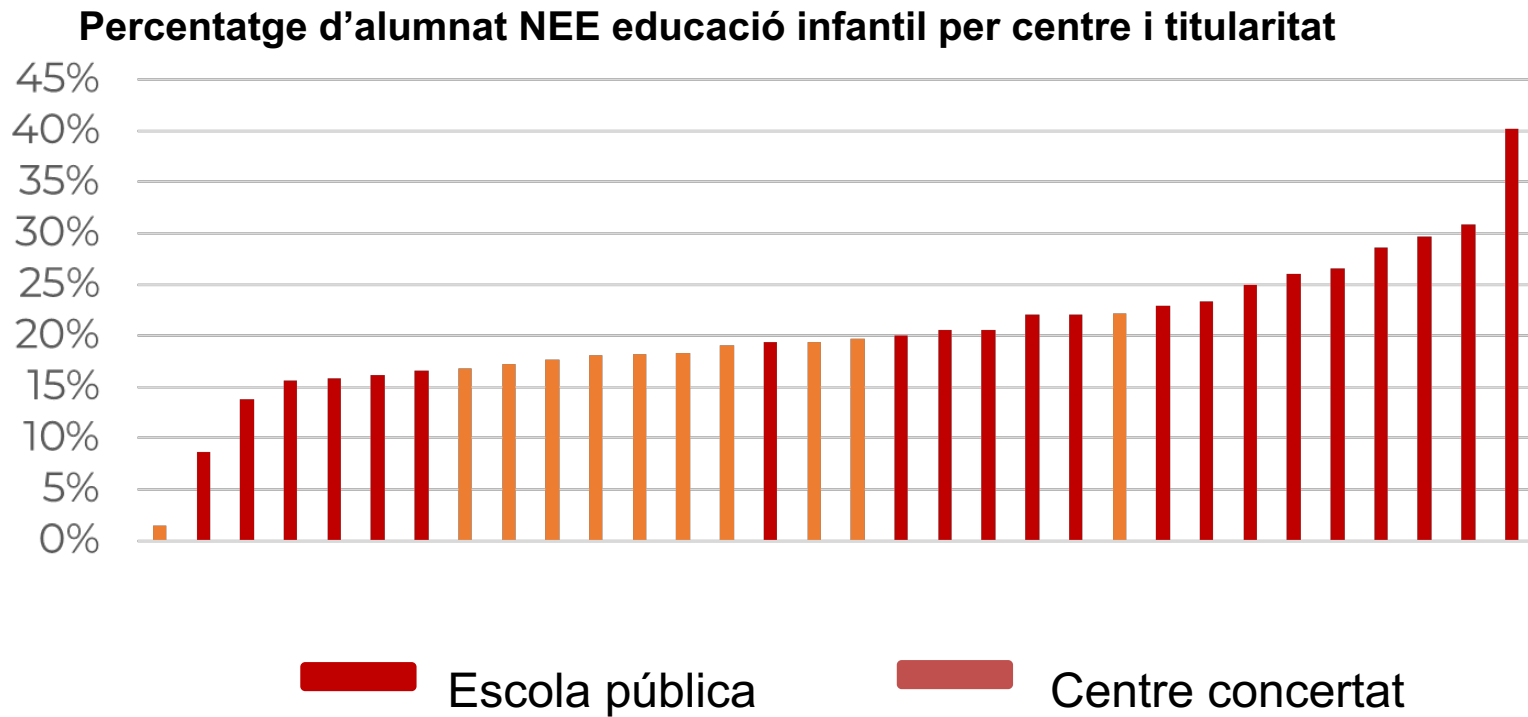
Oferta escolar

Mapa escolar infantil, primària i secundària

- Escola pública
- Institut públic
- Centre Concertat

Oferta escolar

Oferta escolar

Dades dels serveis educatius

% Alumnat estranger

% Alumnat amb beca menjador

% Alumnat atès per Serveis Socials

% Alumnat classificat com a vulnerable

% Alumnat NESE

Oferta escolar

Creuaments amb padró (P3 i 1r ESO)

% Alumnat famílies estudis
universitaris

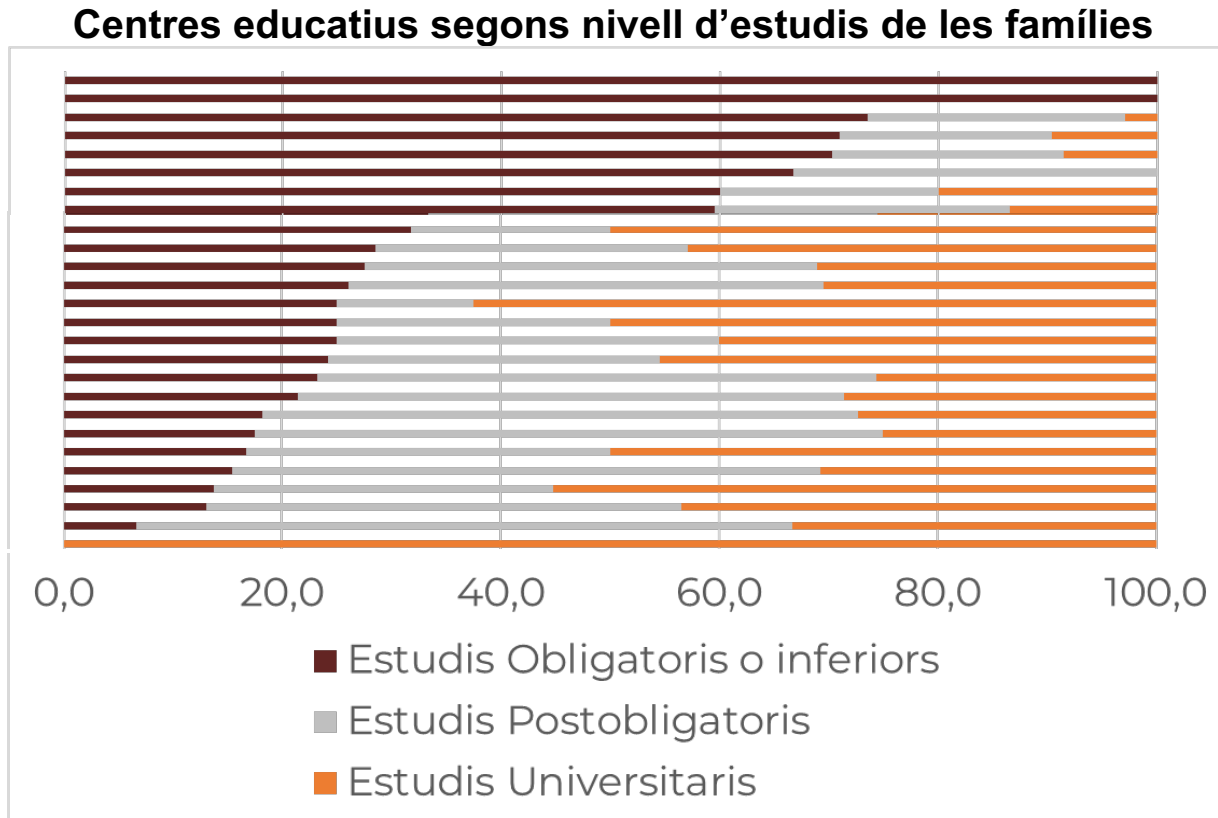
% Alumnat famílies estudis
obligatoris

% Alumnat famílies
autòctones

% Alumnat famílies
estrangeres

Oferta escolar

Dades de planificació i gestió

Reserva de places

Detecció de necessitats

Obertura/tancament grups

Ràtio

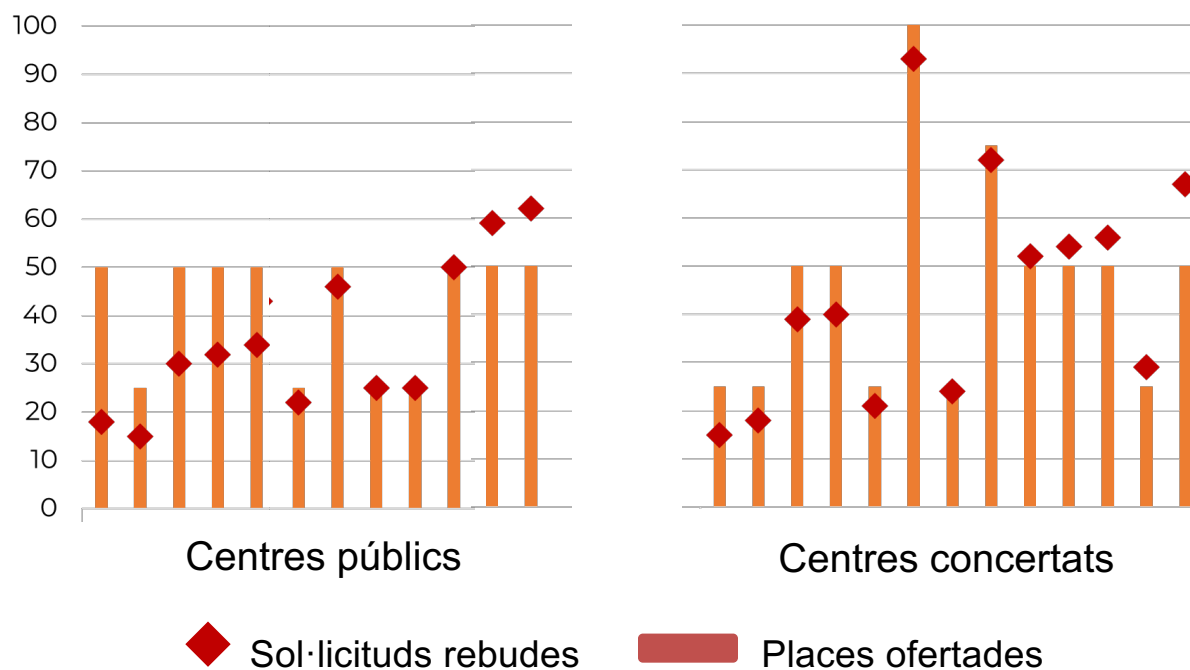
Matrícula viva

Beques

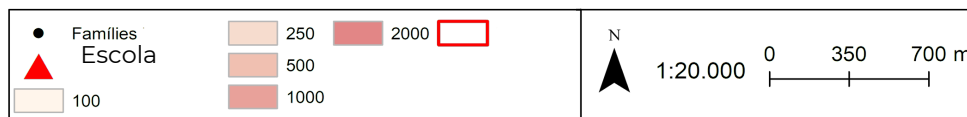
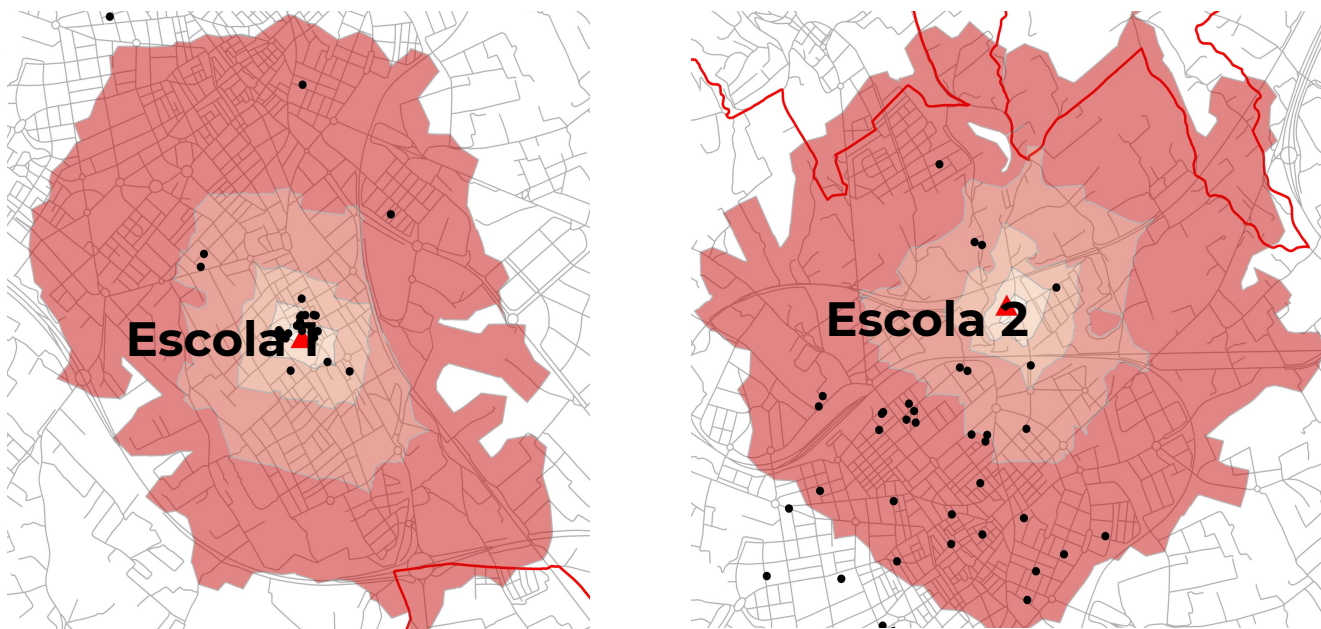
Dades de demanda

Oferta i demanda de places per centres educatius

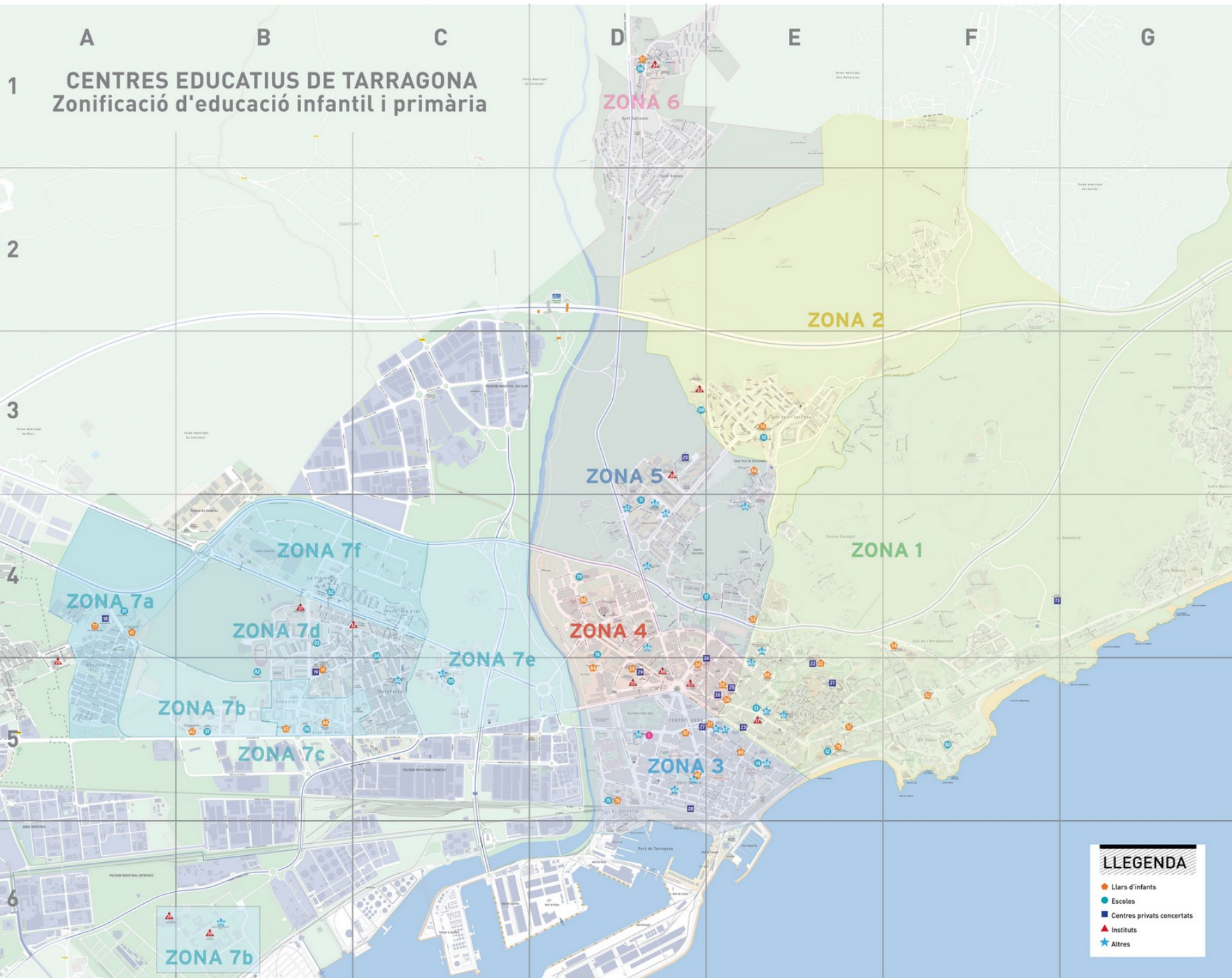

Dades de demanda

Distribució territorial de les sol·licituds de les escoles

Un exemple de canvi de zonificació: el cas de Tarragona

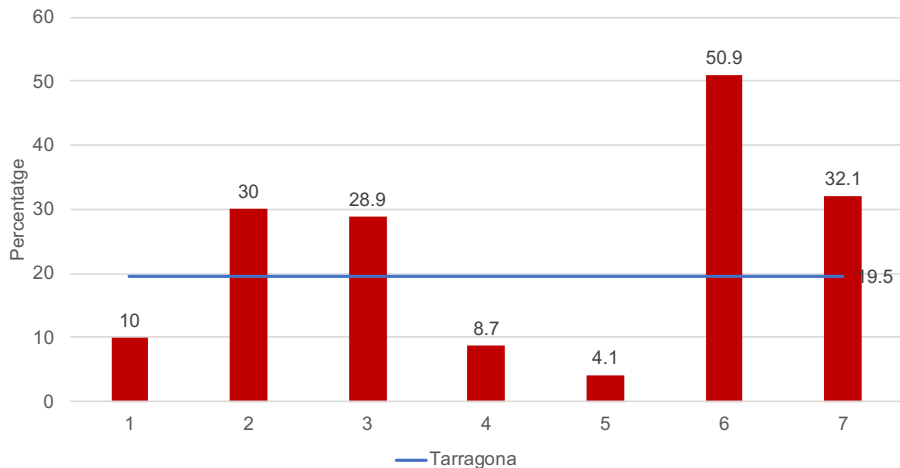
1 **CENTRES EDUCATIUS DE TARRAGONA**
 Zonificació d'educació infantil i primària

LLEGENDA

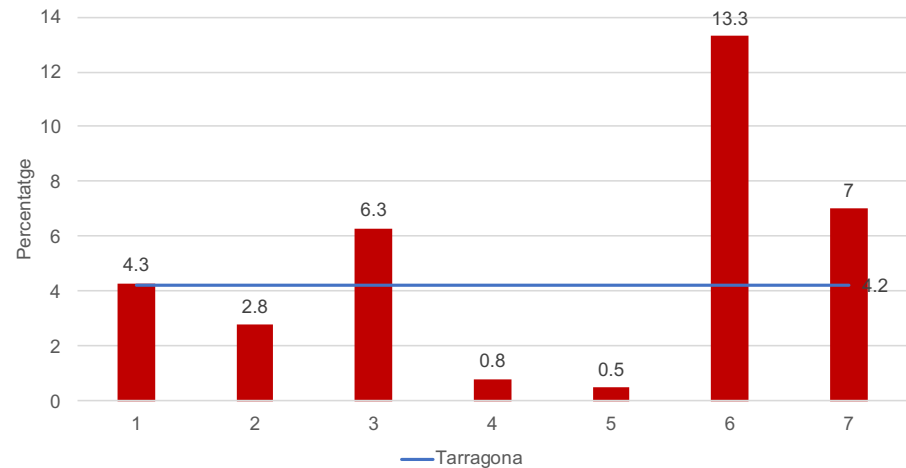
- Llars d'infants
- Escoles
- Centres privats concertats
- ▲ Instituts
- ★ Altres

Indicadors per zones

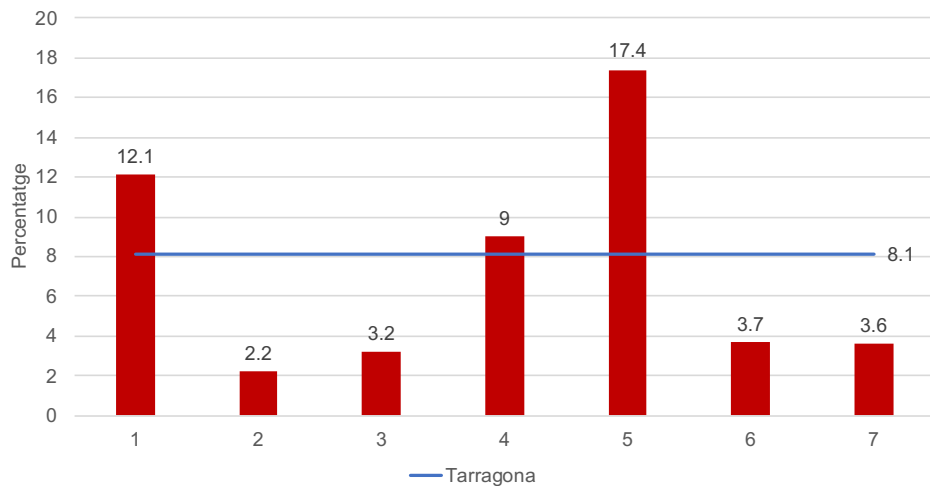
Alumnat estranger

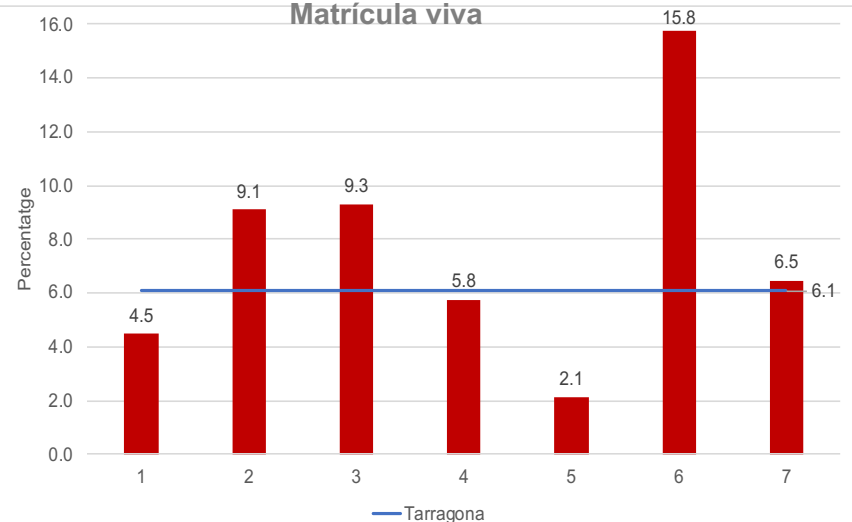
Alumnat NESE Socioeconòmic

Alumnat d'altres municipis

Matrícula viva

Indicadors de segregació escolar a l'educació infantil i primària

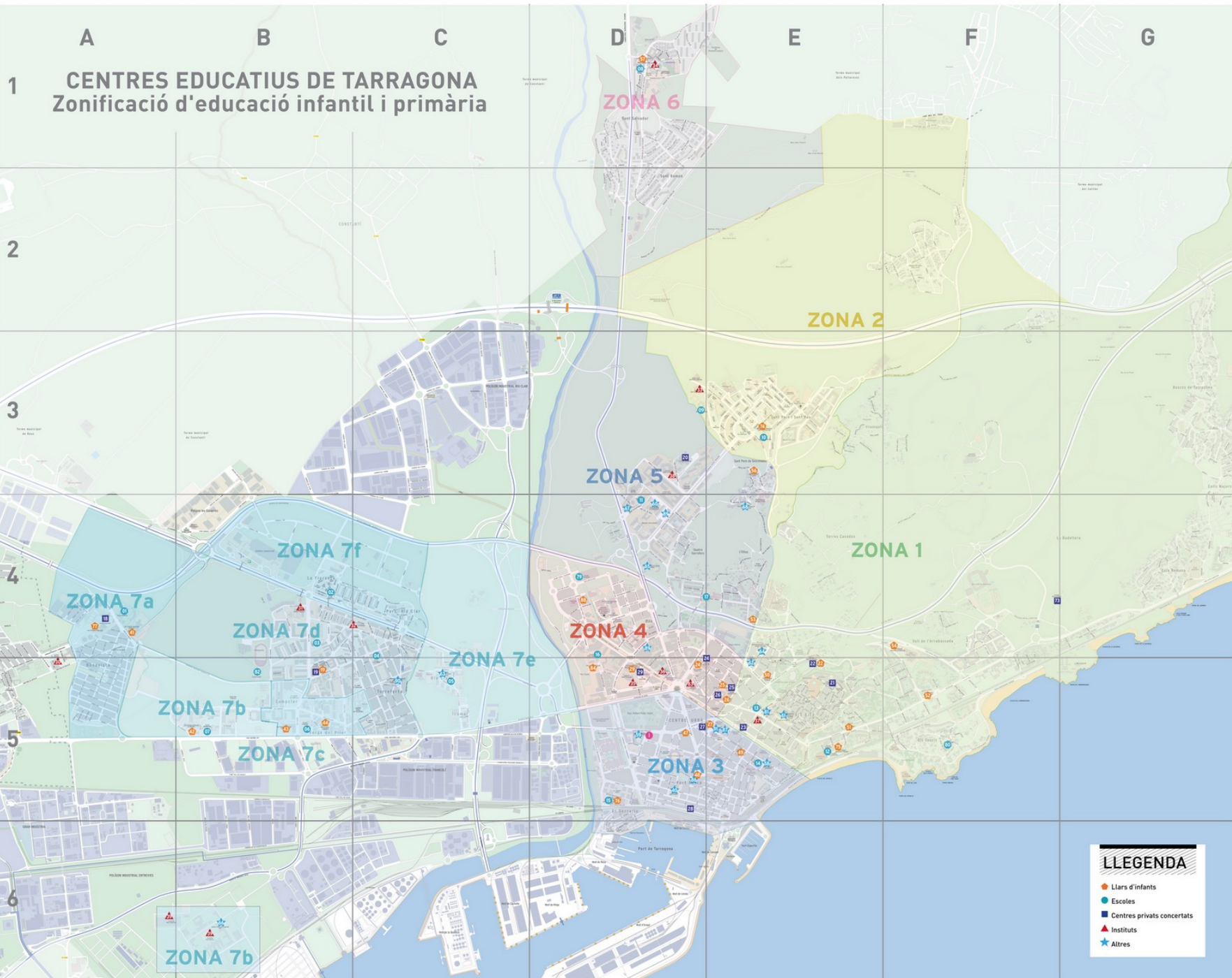
Índex de dissimilitud segons sub-grup d'alumnat

	Estranger	NESE	NESE Socioeconòmic
Tarragona	0.51	0.30	0.49
1	0.50	0.27	0.50
2	0.29	0.31	0.54
3	0.29	0.18	0.26
4	0.29	0.22	0.43
5	0.15	0.20	0.27
6	-	-	-
7**	0.41	0.19	0.25

Dades de preinscripció per zones

ZE	Demanda total	Oferta total	Saldo total	Demanda per sectors		Oferta per sectors		Saldo		Padró	Saldo Padró
				Públic	Privat	Públic	Privat	Públic	Privat		
1	290	325	35	130	160	125	200	-5	40	230	95
2	45	50	5	45	0	50	0	5	0	87	-37
3	116	150	34	58	58	75	75	17	17	273	-123
4	273	300	27	97	176	100	200	3	24	141	159
5	167	175	8	91	76	100	75	9	-1	72	103
6	45	44	-1	45	0	44	0	-1	0	84	-40
7	244	257	13	183	61	207	50	24	-11	385	-9
7A*	109	119	10	32	77	44	75	12	-2		

* Es presenten les dades separades de la zona 7A per coherència amb l'organització de dades de SSTT.

A B C D E F G

1 **CENTRES EDUCATIUS DE TARRAGONA**
Zonificació d'educació infantil i primària

2

3

4

5

6

LLEGENDA

- Llars d'infants
- Escoles
- Centres privats concertats
- ▲ Instituts
- ★ Altres

En síntesi: qüestions a tenir en compte

Informació prèvia

- Mesurar la desigualtat territorial al municipi
- Valorar les característiques de l'oferta (sector de titularitat, projectes educatius)
- Avaluar el comportament de la demanda

Disseny de zones

- Valorar conveniència del model amb l'objectiu d'equilibrar proximitat i equitat (zona única vs zones integrades)
- Equilibri demogràfic (zones que tanquin)
- Sectors públic i concertat integrats
- Heterogeneïtat social
- Possibles mesures d'excepció (zones d'excepció, increments de tria)
- Zonificació en interacció amb altres instruments de planificació (reserva de places, ratios, matrícula viva, etc.)

Avaluació

- Avaluar canvis en el comportament de la demanda
- Avaluar canvis en els índex de segregació

Gràcies!

xavier.bonal@uab.cat

@xavierbonal